

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr. nov. dn.

Tečaj II. V Ljubljani 15. septembra 1862. List 18.

Učilni načert

za IV. razred poglavitne šole. *)

Osnovan na podlagi sl. ministerske naredbe za nauk in bogočastje 23. dne marca l. 1855., v poglavju XX., pod št. 72.

Pervo polletje.

1. Keršanski nauk. a) *Katekizem* g. A. Lésar-jev se obdeljuje do keršanske ljubezni. b) *Biblijska povestnica* starega zakona. c) *Evangelii* po tekočih nedeljah.

2. Slovenski jezik. a) *Branje*. 4. oddelek „Drugega berila“ se urno, prav in povzdignjeno bere; razlagajo se besede in reči, ter se kažejo podobe. Kar se bere, se mora s svojimi besedami povedati. Pesmi se na pamet učé. b) *Slovnica*. Stavek s poglavitnimi deli. Natančneje poznavanje imen in časovnikov, napravljanje časov, goli in razširjeni stavki, pristavek (Beifügung), stopnjevanje prilogov, dostavek, sklanjanje imena in priloga, zaimkov in številnikov, določnosti okoljnosti, predlogi, ponavljajoče opazovanje prostega stavka. (Kar pri teh vajah v „Slovensko-nemški gramatiki“ manjka, naj učitelj učencom narekuje, da spišejo in se potem naučé.) Nazadnje se te slovniske vaje pri primernih berilnih spisih $\frac{1}{2}$ ure urijo. c) *Pravopis* se vsaki 14. dan 1 uro uri. Prava raba čerk

*) Černomeljske.

lj, nj, z, s, é, è, ê, í, ó, ô, ú, à, á se mora na tanko določiti. Narekovanje mora biti primerno slovniškim vajem tega polletja. *č) Spisovanje.* Se spisujejo stavki; se zapiše, v čem so si izreki in izobrazijoči govori podobni, in v čem si niso podobni. Popisi. Naloge morajo biti naravne in nadalje izobrazijoče. Drugo se vse tako ravna kakor v prejšnjih razredih.

3. Nemški jezik. *a) Branje.* Bere se prav in urno. Besede in reči se s podobami razlagajo. V 1. in 2. oddelku nemškega berila učenci vse spise prav poslovenujejo, da popolnoma razumejo, kar berejo. Pesmi se na pamet učé. *b) Slovnica.* Stavek s poglavitnimi deli. Natančneje poznavanje imen in časovnikov, napravljanje časov, goli in razširjeni stavki, prilog in njegovo stopnjevanje, pristavek, sklanjanje členov, imen, prilogov, zaimkov in številnikov; določnost okolnosti, predlogi, ponavljajoče opazovanje prostega stavka. (To vse roka v roki s slovenščino.) Zadnjič se slovniške vaje $\frac{1}{2}$ ure urijo v slovensko - nemškem jeziku. *c) Pravopis.* Po „Satzzeichnuug“ v. Herrmann se vse ustmeno poslovenuje in slovensko - nemško razlaga po omenjenih slovniških delih. Enopomembnost (Synonyme) nemškega jezika. *č) Spisovanje.* Slovenski spisi se ponemčijo. Drugo je vse kakor pri slovenskem spisovanju.

4. Številjenje. Predvaje. Razširjanje in okrajšanje, soštevanje, odštevanje, množenje in deljenje navadnih drobov. Vsaka vaja se tako dolgo po slovenski uri, da jo učenci popolnoma razumejo, in potem se še le začne po nemški številiti. Ponavljajo se tudi vaje z avstrijskimi denarji, z mero, tehto itd.

5. Pisanje. Vse kakor v tretjem razredu, samo da se velika slovenska in nemška pisava še bolj na tanko obdeljuje.

6. Risanje. Pravo in čedno risanje od 16. do 30. št. L. Schön - ovih predlog, ktere risa učenik učencom na veliko šolsko tablo. Predlog učenci nimajo. Drugo se vse tako ravna kakor v prejšnjem razredu.

7. Petje. Vadijo se pesmi, ki se nahajajo v „Drugem berilu“, pa tudi druge slovenske cerkvene in narodne in nekaj nemških v 1. in 2. oddelku iz tretjega nemškega berila.

Drugo polletje.

1. Keršanski nauk. a) Kakor prvega polleta. Obdeljuje se od keršanske ljubezni do konca. b) *Biblijska povestnica* novega zakona. c) *Evangelii* po tekočih nedeljah. Učivne ure na teden: 3 za „Katekizem“, 1 za biblijsko povestnico, in 1 za Evangelii, vkup: 5.

2. Slovenski jezik. a) *Branje*. Se bere kakor prvega polleta, ter se obdeljuje 5. oddelek. b) *Slovnica*. Prosti in sestavljeni stavki. Se razlaga, kako se stavki priverstujejo, podružujejo in okrajšujejo. Vezni naklon, doveršivni in nedoveršivni časovniki, popolno pregibanje časovnikov. Drugo vse kakor prvega polleta. Te vaje se urijo v berilnih spisih 5. oddel. vsakikrat $\frac{1}{2}$ ure. c) *Pravopis* kakor prvega polleta; samo narekovanje mora biti primerno slovniškim vajem tega polleta. č) *Spisovanje*. Povesti, pisma, prošnje in kratke pisma za življenje. Drugo vse kakor v prvem polletju.

3. Nemški jezik. a) *Branje*. Bere se urno in prav vsakikrat $\frac{1}{2}$ ure iz 4. in 5. oddelka. Drugo vse kakor v prvem polletju. b) *Slovnica*. Prosti in sestavljeni stavki. Se razlaga, kako se stavki priverstujejo, pridružujejo in okrajšujejo. Ozirni časi, vezni naklon, krepki in nepravilni časovniki, popolno pregibanje časovnikov. (To pa se podučuje vse s pomočjo maternega jezika.) Potem se te slovniške vaje urijo pri primernih berilnih spisih 3. in 4. oddelka tretjega nemškega berila v slovensko - nemškem jeziku. c) *Pravopis* se nadaljuje kakor prvega polleta. Učenci se vadijo, da sami postavljajo primerne ločnice. Slovensko - nemško razlaganje s primernimi slovniškimi vajami drugega polleta. č) *Spisovanje* kakor prvega polleta. Po slovenski sestavljeni spisi se ponemčijo. Učivnih ur na teden: 7.

4. Številjenje. Desetišni drobi, primere, razmere, tristavka. Drugo kakor prvega polleta. Učivne ure na teden: 3.

5. Pisanje. Še bolj na tanko, kakor prvega polleta. Učivne ure na teden: 3.

6. Risanje. Pravo in čedno risanje od 24. do 30. št. L. Schön - ovih predlog. Drugo vse kakor prvega polleta.

7. Petje. Vadijo se pesmi, ki se nahajajo v „Drugem berilu“ 5. oddelka, pa tudi druge slovenske cerkvene in národne

in nekatere nemške v 3. in 4. oddelku tretjega nemškega berila. Čas uka: Vsaki dan $\frac{1}{4}$ ure pred šolo. (Pri vaji cerkvenih pesem prideta vkup 3. in 4. razred vsaki teden dvakrat po šoli).

Učivne in pomočne knjige in sredstva, ki se v tem razredu rabijo, so:

Katekizem g. A. Lézar-jev,

Zgodbe sv. pisma,

Berila ali listi in evangelii v nedelje in praznike celega leta,

Zemljovid Palestine Holle-tov,

Drugo slovensko berilo (4. in 5. oddelek),

Tretje nemško berilo,

Slovensko - nemška gramatika za IV. razred,

Računica za 4. razred,

Navod rajtanja na tabli za 3. in 4. razred ljudskih šol,

Slovenska slovnica Janežič - eva,

Spisje Praprotnikovo,

Veliki nemško - slovenski slovník,

Satzzeichnung, Anschauungsbilder v. Herrmann, Buch der

Natur, Globus, Tellurium, Lunarium, zrakomer, toplomer,

magnet, nabirka rud in merčesov. Kratek popis avstrijskega

cesarstva Cigale - tov, — zemljovidi: Kozlerjev, potem Avstrija,

Evropa in Palestina, Bilder aus der Geschichte Oesterreichs

v. A. Becker, Physik in der Volksschule v. Crüger,

Das Buch der Kalligraphie v. Payer,

(Za risanje vse kakor v 3. razredu),

Slovenske gerlice,

Tovars, Oesterreichischer Schulbote.

Lastnosti narodovega učitelja.

Te so:

1. pobožnost in čudorednost [Moralität.]

Učitelj se mora odlikovati s posebno bogoljubnostjo in čudorednostjo. Šola, v kateri je učitelj pobožen, krepsten, pobožna je tudi sama in bogoljubna; saj je znano, in marsikdo je skusil tudi že sam, da dobri izgledi največ pomagajo, več kot še toliko in še tako lepih opominjevanj. Govori in govori, opominjaj dan za dnevom, če pa sam ne živiš, kakor svetuješ